

ІГОР ШАНКОВСЬКИЙ

КОРОТКЕ
МІТРО

п. АНАРСІВ 1965

ГОЛОСИ КРИТИКИ

... Нам Ігор Шанковський цікавий тим, що він один з нечисленних поетів, які плекають сьогодні поезії з глибоко-християнською тематикою...

Календар «Голосу Спасителя» на 1952 рік, стор. 54.

... за ідейний стрижень цілої збірки править непохитна — сказати б Ольжичева — певність у твердості й справедливості космічного ладу, могутнішого за видимий хаос...

Проф. В. Державин, «Визвольний шлях», липень — 1959, стор. 835.

... І коли існують два роди поезії — та, яку читаємо, і та, яку подивляємо, то творчість Ігоря Шанковського належить до тієї другої, вищої категорії...

Юрій Тис, «Овід», січень-березень — 1965, стор. 46.

... Ігор Шанковський — добрий поет. Його поезія зрозуміла, тепла і щира. Тематика різnorodна, сучасна, актуальна. Мова прекрасна...

Іван Шевчук, «Гомін України», 2 квітня 1966, стор. 14.

*Обгортка книжки роботи
мистця Петра Андрусіва*

Ч. 00687

Ігор Шанковський

КОРОТКЕ ЛІТО

поезії

diasporiana.org.ua

Library of Congress Catalogue Card Number 74-630139

НАКЛАДОМ УКРАЇНСЬКОЇ КНИГАРНІ В ЕДМОНТОНІ

Published by Ukrainian Book Store, 10205 97 St. Edmonton, Alberta, Canada

1970

Друковано 1500 нумерованих примірників

Друковано в кооперативній друкарні «ЦЦЕРО», 8 Мюнхен 80, Цеппелінштр. 67

Herstellung: Druckgenossenschaft "CICERO,, eGmbH, 8 München 80, Zeppelinstr. 67

Printed in West Germany

ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ

Розмова Наполеона з Гете про «Страждання молодого Вертера» в Ерфурті 1808 року передає різне розуміння літературного твору в читача і письменника, яке стає властиво непорозумінням між ними. Але воно набирає особливого значення, якщо зважити, що це розмова двох гігантів, які мали універсальне знання й розуміли все чи пак майже все з осягів людського духа. Отож критичний і щирий, тобто природний Наполеон, цитуючи одне місце з «Вертера», запитав автора: «Чому ж Ви це зробили? Та ж воно неприродне!» Гете з усміхом відповів: «Мені видається воно зовсім слушне, хоч признаю, що на цьому місці можна доказати деяку неправдивість. Але ж бо поетові треба хіба вибачити, якщо він — щоб викликати певне враження — не послуговується легкими до відкриття мистецькими засобами, які можна б досягнути на простому природньому шляху».

Протилежність поглядів Наполеона і Гете залишиться хіба вічною. Ідеться тільки про те, щоб відсторонь не була задалека і не перемінялася в пропасть, що не сталося з Наполеоном і Гете, бо вони остаточно таки порозумілися в дальшій розмові про французьку драматургію з її відхиленням від природи і правди. В літературі обов'язує інша, скажім вища природа і вищі правди, що сягають так високо, аж доки не переходять у царину маячення, бо там уже затрачена внутрішньо заложена ціль автора — викликати мистецьку насолоду. Де ця межа переступлена, там уже нема літературного твору.

Це власне сьогодні діється в нашій буремній добі. За її найістотнішу притаманність треба вважати розгубленість у шуканні за новими творчими виявами і затрату мистецького критерія при відрізнуванні вищої правди і вищої природи, від звичайного клінічного маячення. Це не є ніякий припадок, як у Євангелиста на самому вступі зустрічаємо речення: «На початку було слово», тобто розум, бо початком усього є розум, розуміння та сприймання і тим більше вони мусять бути в творчості, в мистецькій творчості, яка є найповнішою функцією людини й одночасно частиною Божеськості. Заперечення фактору розумовості в мистецтві відбирає йому всі вальори і спихає вниз до квиління немовляти або до блеяння барана середнього віку.

Психологічною причиною цього сучасного декадансу в мистецтві взагалі та в літературі зокрема, тобто розгубленості, є поспіх і гін до оригінальності за всяку ціну. Через те постає протиріччя. Творчість не знає ніякого поспіху. Гете писав ціле життя «Фавста», Франко говорить, що невеликий вірш — «життя мого день». Праця серед поспіху перемінюється в псевдомодерністичне партацтво. Не інакше мусить бути і з оригінальністю за всяку ціну, щоб бути інакшим від інших... аж до виявів здурілого мозку.

Стільки про творчий клімат, про тло десятиріч, яким оточений Шанковський.

Ігор Шанковський за своїм віком належить до покоління модерністів у нашій ліриці, але при тому не затратив здорового глузду в розумінні беззаперечних канонів поетикальності й етичної пристойності. Він народився в Стрию 1931 р. По куделі він є нащадком галицького поета-романтика прапрадіда Антона Могильницького, що продовжував традиції «Руської Трійці». Цим хочемо підкреслити спадщинний струм у творчості, як *sui generis* династичну лінію в літературі.

Життя Ігора Шанковського було і є бурхливе. Західня Україна, Австрія, Німеччина, Америка, Японія, Корея, Канада, в останньому році ССРСР — ось країни, в яких він жив або принаймні перебував з відчиненими очима і так часто різними пригодами. Три континенти, багато народів, безліч міст — це все неабияк для молодого віку і мусіло мати глибокий вплив на сприймання світу і через нього на літературну творчість. На нашу гадку ця велика різноманітність при інтелектуалістичних зустрічах з визначними людьми різних народів не послабили, а навпаки скріпили національні почуття і їх відрубність та допомогли Шанковському не розгубитися у своїх літературних етапах, як це сталося з його замотиличеними ровесниками.

Наведім один приклад. Під час свого побуту в Японії через щасливий випадок зустрічі з тамошньою студенткою, що почула спів Шанковського, він видав платівку з піснями українською мовою, а знайомий тієї студентки, один з найбільших японських композиторів, Раймонд Гатторі, скомпонував музику до слів з двох його віршів.

Ігор Шанковський почав писати дуже рано, бо ще хлопцем. Перший його вірш появився в «Юнацькому Шляху» в 1947 р. під псевдонімом Ігор Скланий і був присвячений Біласові і Данилишинові. За ним слідували вірші в «Аванґарді» і в «Свободі» під тим самим псевдонімом аж до 1949 р. З 1950 р. виступає вже під власним прізвищем у журналах «Смолоскип», «Крила», «Нові дні» і

«Київ», «Визвольний шлях», «Українська літературна газета» (потім «Сучасність») та інших. Це все були оригінальні вірші або переклади з японської мови.

Дотеперішній творчий дорібок Ігора Шанковського становлять три великі збірки оригінальних віршів й одна перекладена з японської мови. З мовного боку найдосконаліша книга перекладів «Сто поетів — сто пісень» (1966). Це насправду під кожним оглядом самоцвіти, при шліфуванні яких ішли навперейми талани японських авторів і вдумчивий хист українського перекладача. Наприклад:

Коли догляну на сорочім мості,
Що князь-мороз у паморозі ліг
І плащ сріблястий простелив до ніг,
То знаю: ніч розтане в високості
І ранок зійде незадовго в гості.

Колосальна дбайливість у доборі дзвінких образів! Перекладачеві треба побажати, щоб він у розшуках за чистим словом ставлявся так наполегливо і у власних віршах.

Оригінальні збірки появлялися в таких роках: «Квітнева дань» у 1958 р., «Дисонанси» в 1960 р. і тепер «Коротке Літо» в 1970. Ці три цикли не є стисло відмежовані часово. Багато віршів з тих самих років знаходяться в різних книжках. Ми сказали б так: перша збірка є найбільш образова, друга більш інтелектуалістична, при тому перша більш мілітантно-патріотична, друга з загальними проблемами, третя ж є чи не синтезою обох попередніх з виразним узгляднюванням деяких елементів теперішнього модернізму. У всіх збірках будова строф не завжди клясична, а часом щораз більше проривається в *vers libre*, поодинокі стрічки щораз рідше римуються, а якщо римуються, то не повністю. Так і видається, що автор далі залишається в дисонансах з самим собою, хоч з другого боку такі дисонанси видаються шуканням за власним висловом, за самим собою, хоч те слово часто не є одночасно образом. Але як же деколи одне, і друге, і має випнуту думку! Наприклад:

Люди веслами гребуть до правди,
Хоч такі далекі береги,
Але хто гребців тих покарав би,
Як нікому дійсність берегти!
І пливе туди за човном човен,
Води тихі — а гребти трудніш,
Почувань не треба, нині кожен
Легко виміняє їх за гріш.

У тій трибічності вірша ми хотіли б бачити **найпевнішу властивість хисту Шанковського**. Це доказує другий приклад:

Між упалим листям день надворі
Відпочити ввечорі присів,
Місяць викотив тремтючі зорі,
Між возами осяйний посів.
Вітерець розхвилював озера,
По долонях синіх вод побіч...
І струснулися лебедині пера,
І рибалка на весло наліг.

Таких і подібних віршів, де часто навіть одна вдала метафоза рятуює цілість, Шанковський має багато. Він — рефлексійний лірик і цього не повинен ніколи забувати; також з органічно заложеною логікою і цього тим більше не повинен забувати.

Говоримо це тому, бо треба лякатися того псевдомодерного експериментування, проти якого він виступає в сатиричній частині цієї збірки. Для підкреслення глузу він користується у своїх пародіях карикатурними перебільшеннями, наслідуючи мову і манеру гіпермодерністів для насміху над ними. Він б'є їх їхнім власним батогом. Наприклад:

Короткострижена дівка сонцем іде
жовті віжки жує, жабою піє:
хором — хорти! базаре, ти
фіолетовим вихром, як віхоть віє вухам —
де ти?
Вузькі виливи поля вівцям виллеш...

Лірика Ігоря Шанковського стоїть безперечно на грані двох діб — традиційної і псевдомодерної, не маючи повторности з традиційности, а з псевдомодерної безнадійности. Позначені колись хитання перемінилися в останній збірці «Коротке Літо» в багатьох випадках у злами. Вони свідчать, що Ігор Шанковський вже змірив свої сили саме останньою збіркою і піде труднішим шляхом — далі виростати з минулого і ставати з кожним новим виявом також новітнім.

Ростислав Єндик

KOPOTKE JITO

КОРОТКЕ ЛІТО

Між упалим листям день надв́орі
Відпочити ввечорі присів.
Місяць викотив тремтючі зорі,
Між возами осяйний посів.

Вітерець розхвилював озера,
По долонях синіх вод побіг...
І струснулись лебедині пера,
І рибалка на весло наліг.

А як туга намотає нитей
Ти назад не здумаєш прийти;
І нікому серце полонити,
І ніколи щастя не знайти.

Не зловити зірочок над світом
І не вчути твій безжурний сміх.
Що ж, для мене ти зосталась літом —
Найкоротшим літом із усіх.

Нью-Йорк,
1965

СУЧАСНІСТЬ

Сміються сльози на трояндах білих
під ранній шепіт молодого листя,
а вітрець, по пелюстках дозрілих,
крильми бджілок бренить на рос намисті.

Гуляє обрій вирваний з-під хмари,
ракетним дзьобом дімку вслід волочить,
баранячі стривожились отари —
на жовте сонце піднімають очі.

І сліпне темність плямами в орбітах,
погасле око звідуге простори:
ковальська сила в кузні цього літа
із іскрами під молотом говорить.

Едмонтон,
1966

ЗНАЙОМСТВО

Широке море на вітрилах днів,
Що кожен раз чекають альбатросів,
Та буревій ще вчора відшумів,
Останні хвили берегам відносить.

Спокійно погляди скісних очей
Морців вітають у каміннім порті,
Де брами найбезжурніших ночей
Широко відчиняються за бортом.

І хочеться із потиском руки
Когось зустрінути в чужій столиці.
Щоб так, як ці безжурні моряки,
Розцілувать панянок блідолицих.

Знайомство в порті. Усміхи весни,
Шовковий дотик під перстами ткани...
А ти стоїш під ліхтарем ясным,
Моя задумана і горда пані.

Токіо,
1953

СМЕРТЬ ПТАШКИ

Поміж шуварами, де тихі води
лілеї носять на одежі з листя,
де лебедіний рід, де чапля ходить
на рózдуми в багнисте середмістя,
де над пташійним царством яструб хижий
гойдає обрїй непохитним зором,
де у воді спіраль пливе вужійний
і накликають жаби дружнім хором
— пливе там човен мій, поміж мілини,
на них спочине.

І чути: фі-і-і-і-і-іть...

На мілковóддях, поміж суччям диким,
мій човен крає плеса посидючі.
Паную я на озері. Ті крики
зо мною тут вітаються із гуці,

ось так: фі-і-і-і-і-іть...

.

Я бачив смерть!
Хижий яструб з блакиті зірвавсь,
між шувари упав і уцілив
пташку кігтями в серце,
так як гангстер, під ребра **ножем**.

Я вдарив веслом,
об плесó
і пронизливо свиснув,
і зіскочив у воду,

і брів,
і-і-і...
і яструб злякався,
упустив труп пташиний,
і назад попід хмари подався.

Нахилившись над трупом пташа́ти,
я тоді лиш собі з'ясував,
що даремно я спокій шукати
між шувари густі веслував.
Бо і тут птах птахá убиває без стриму,
як вбиває людина людину.

То ж моїм просто духом людини
тіней вбивства мій човен навіз
в світ озёрний малої пташини,
що німою умерла без сліз.

І zostались поламані крильця,
на воді — як вітрильця.

Едмонтон,
1965

НА ЩОГЛІ

В морських глибинах є інакший світ,
там проживають риби і молюски.
В морських гаях — ряди зелених віт
і блискотіння золотої луски.

Форштéвень шхуни хвилі рівно тне
і тузики навкруг, мов рідні діти,
і чорні спини риб.

Мáрсові матроси
грот-щоглу і фок-щоглу залягли,
а на шкафуті капітан підносить
обидві руки, знак — щоб натягли
матроси паруси.

Плавба триває, швидко лине день,
підносить тузиків... і день минає,
і томляться рибалки від зусиль,
і matka-шхуна їх на борт приймає.

Зникає в клюзі якірний ланцюг
і шхуна в ніч за сонце запливає.

І тикає світлом ліхтарні матрос:
глядіть, на щоглі альбатрос.

Нью-Йорк,
1957

КОНВАЛІЇ

Так любо вдихати проміння яснє,
Вітати зелені листочки,
Радіти, що сонце в траві не засне
І чути, як дзвонять дзвіночки.

Здається травою проходив тут хтось,
Заплів ненароком віночки.
І слухаю далі — ні, не приверзлось,
Все ж чути, що дзвонять дзвіночки.

Схиляюсь до трав, зазираю вперед,
Рукав зазеленив сорочки...
Ага, так це ж бджілка! Збираючи мед —
В білесенькі дзвонить дзвіночки!

Філядельфія,
1952

СЕРЦЕ ЛІТА

Цвіркунець настирливо скрегоче,
Добігає літо до кінця
Ніч вогка... і темнощі напрочуд
Радують невтомного співця.

А дерева руки тічуть в небо
І зривають гривні золоті...
Видно в них на зорі є потреба:
Золотом зайтись — і облетіть!

Так... дерева томляться в задумі,
як душа малого цвіркуна.
Серце літа б'ється в цьому шумі,
серце літа рветься... як струна.

Мюнхен,
1963

ПОПІД ЖОВТИМИ ЛЕВАМИ

Попід левами линуть лебеді,
дикі гуси клюють каламуть.
Гомін міста в хмільному замедді,
рветься в ніч з надбережних закуть.

Попід левами місто мальоване,
попід левами — місто кипить . . .
Розшукати в минулім заховане
хоче серце, вернувшись на мить.

Як колись, як тоді, попід левами,
як безмежно щасливі птахі,
глянь, цілуються вдвох над деревами
Фрауенкірхи зелені дахи.

Зупинись. Під дошками на вулицях
місто стежки підземні довбé
і щемить в різномовних вуликах,
віднаходить себе.

І співають під левами **ЖОВТИМИ**
білі спомини, тонкі **ЯК ШОВК . . .**

Мюнхен,
1968

ЗАКОХАНИЙ СВІТ

Дрібок кучерявого неба
у синіх твоїх очах,
і мить, хоч не треба,
злітає у вирій як птах.

Зелені, зелені алеї,
мов килима стелить мох
і сон очі клеїть...
З-під тіні — розходяться вдвох.

Попереду ще дороги,
багато іще доріг.
Ніч п'є без тривоги,
п'є місяця жовтий ріг.

Троянди від рос такі гожі,
кущі накуйовдили віт...

Юнак. Він забути не зможе!
Закоханий світ.

Нью-Йорк,
1961

КЛАН ЯСНИХ СТРУМЕНІВ

Високо з липи, птахи —
як на струменях,
лови — як ложка хотінь...
Липи, ах липи, листя —
як мова
сполум'янінь.

Вітер — плахта куми беззубої,
вітер-плахта не шита,
мовчить.
Мить, кожна мить і у снах
не забута,
клан ясних струменів —
мить.

Мюнхен,
1968

ГІЛКА

Гілка безлиста б'є об вікно,
а дерево рідне в далекій країні росте,
не вздріти його з-поза обр'ю.
Шибка дзвенить. — Що це, спогад?
На небі посієш — не виросте туга.
Зерно
падає в космос і гине.

Місто спить. Все шукаєш,
не знаходиш вірного друга.
Він навіть у дзеркалі — ворог,
чужими очима на тебе глядить.
Загнівані ангели з горя
безлистою гілкою б'ють об вікно
а дерево рідне —
це білий, обрізаний пень в далекій країні.
Хтось довго, настирливо свище...

Гамільтон,
1968

ПІВРІЧЧЯ

Літо моє, літо коротеньке,
хто клепає мантачкою косу?
Хто п'ючи тебе неповоленьки
збризнув, як поплудень росу?

На твоє зеленогриве диво
я ще й надивитися не встиг
а ти вже в зажурі, похололо,
вітерцем осінніх пошумів.

Глянь на ниви: золотистий колос
ще веде розмови про життя.
Літо! Зерно дай! На повен голос —
засипайся у незабуття!

Гамільтон,
1967

ОРЛИ

Вони вперше розплющили очі
Орленята, під крильми орлиці,
Розклювавшись в життя із закуть.

Це тоді відсипляються ночі,
Коли гаснуть рум'яні зірниці
І гірські зимновії гудуть.

Колисав їх крилань-буревітер,
Серед скель закіптіюжив у хмари,
Сповивали колючі дощі.

Фарби райдуг з небесних палітер
Цілували, як сонце запарить,
Гартувала морозів луцінь.

Не чекайте на співи орлині,
Лише лету навчала їх мати
І до волі безбоязну хіть!

Привітають їх роси перлинні,
Бо злетіли життя здобувати,
На зелених руках верховіть.

Едмонтон,
1965

* * *

Дівочі пісні на небитій дорозі,
До мене вітатись біжать звідусіль.
І мруть на вибоях розхитаним возі
У поросі запахи скошених піль.

Підношу до сонця долоню правиці,
Доноситься клекіт чомусь із вершин...
Ах так, це ж у вірій злітаються птиці,
За літом коротким летять навздогін.

Нью-Йорк,
1965

MARTINIQUE

...зелені парості, пожовкле листя,
кущі, дерева, ягоди доспілі —
усе, до сонця простягає руки,
із вітерцем зеленим шелестить.

Збирають рос розсипане намисто
бджілки невтомні на трояндрім тілі
і креше дзьобом дятел в лісі звуки,
ручай каміння пестить і дзюрчить.

.

Ми їхали із двох далеких міст,
щоб по роках побачитися знову,
в гірське село. Знімали на весь зріст
камінні гори на хребтах діброву
і сипав зорі щедрий небозвід...

Шосе,
 шосе,
 шосе попід колеса,
що це мотор у даль несе?
Несе,
 несе,
 несе широкі плеса,
під шепіт вод — зажу́р несе навсе.

Бо всі тепер збігаються дороги
(а скільки їх було, отих доріг!),
попід колéсами в одну дорогу.
Я не гадав, що місяць жовтий ріг
зачéпить за мою німу тривогу
і понесе...

Аби жорстокше забувся спокій,
якого й так ніколи не зазнав,
щоб день прийдешній у п'їтьмі глибокій
мене на дибах неба розпинав.

Щоб диким серцем відозвались груди
і бралися за клявіші персти,
і розтягли гармонію риданням,
щоб пісню безнадійним сподіванням
про нездійсненне щастя ніс між люди.

То ж хай несе шосе
мене у даль без долі. Одинокий,
на мить крізь горе зір мій упізнав
блакитний світ, що горя не зазнав.

Хіба дозволить гордість, щоб усюди
побачили — кому дано нести
пекучий біль, непевнощі, вагання,
і пісню нашу, пісню про кохання,
що між горами відгомоном блудить.

.

Узявшись за руки
ми слухали пісню,
Ми слухали знов і знов —
Martinique.

...шепотять серця в унісон,
бачать острів далекий,
вульканічний,
Форт-де-Франс,
ми проходимо у фантазіях пристані,
близькі й далекі,
там, де лежить Martinique.

Ми удвох!
Над нами ластівки обнімалися,
задивлені вишинами —
над нами ластівки цілувалися.

Я говорив тобі про небо,
що хмари на ньому —
тіні минулого.

Твою косу русяву
все пестили долоні,
голівонька ласкаво
хилилася до скроні.

Ми шукали в ручаї холодному
якби дзеркалом вод віднайтися.
І обіцяли одне одному
не розійтися!

.
Тепер ми у одірваних містах,
одірвані далекими дорогами.
І слова тріпотять на устах
тут і там
тут і там
тут і там
тупотом за порогами.

...шепотять серця в унісон,
бачать острів далекий,
вулканічний,
Форт-де-Франс,
ми проходимо у фантазіях пристані,
близькі й далекі,
там, де лежить Martinique.

Філядельфія,
1963

ПАПОРОТІ КВІТ

Промені на соняшних розливах
Золотом за обрій розсипались.
Тільки іскри на небесних нивах
Зорями тремтючими zostались.

Там совіного не всліпить зору
Білий місяць між густим галуззям,
Там ховають темні крила бору
Повні гнізда юним птичим друзям.

Мовкнуть нетрі, завмирають звірі,
Тільки я між х́ащами блукаю...
І мені так хочеться повірить,
Що квітки напевно відшукаю.

Папороті квіт шукаю нині!
Кажуть, під Купала зацвітає...
Аж дивлюся — старець на стежині,
Ярий квіт якийсь в руці тримає.

Кажуть, папороті квіт, що лише
Раз у рік цвіте, його як мати —
Він повіки щастям заколише!
І у діда я почав прохати:

— Дай мені, дідусю, квіт. Немало
Щастя я шукав — не усміхалось,
А тобі навіщо він, так мало
Жити ще для тебе позісталось.

Зупинився старець на хвилину
І сказав під усмішку хорошу:

— Я не папороті квіт, мій сину,
А евшан оце тобі приношу.

Нью-Йорк,
1965

ЗАБУТА ДОРОГА

Іду по забутій дорозі,
Де камінь вже льодом поріс,
Де змовклим озéрам в тривозі
Гірський поклоняється ліс.

Ще скрикує птах між кущами
На слід по снігу на ході
І згадую: співи лящали
Нам пташині радо тоді.

Тоді, як кінчалось літо,
А ми на вершину гори
Ішли, щоб на простір глядіти,
Вечірньої ждали пори.

Дивилися вдвох, як диміли
Німі краєвиди з імлі...
І бачити стільки уміли,
І слухати стільки могли.

А зараз на цій же дорозі
Самотній лишається слід...
Так холодно. Пусто. В тривозі
Озера заковані в лід.

І слухає крик у полоні
Мовчазного серця прибій.
... бракує твоєї долоні
в порожній долоні моїй!

Глен Фаллс, Н. Й.,
1962

ВЕЛИКЕ МІСТО

Сиплеться за вітром листя
і хандра, і суета...
Я живу в великім місті,
де панує самота.

З порту — ген на гриви моря
линуть жовті ліхтарі,
а з провулків барки горя
не пускають якорі.

Тільки місяць зорі возить
понад містом до світань,
як мої гарячі сльози
з давніх-давніх розставань.

Я живу в великім місті,
де панує самота...

Нью-Йорк,
1965

ДУБ

Обсохлий дуб, старий і недокрівний,
Щодня мене вітає на путі.
І безгалузий він, і весь нерівний,
Скалічений такий, на самоті.

Над ним чи сонце променисто світить,
Чи дощ йому змиває кожен стин —
Мій дуб стоїть! Розвів обрубки-віти
І посягає ними поза тин.

Давно його моїм назвав я дубом,
Бо він мені нагадує щодень:
Що доля і мене ось руб-за рубом
Рубає в пеня.

Нью-Йорк,
1965

* * *

Розписала золотиста осінь
По зеленім лісі жовті взори,
Задивилась, як під ранню просинь
Тихо гаснуть білосвітлі зорі.

Злине вітер, зблотнем зів'ялим
У танку осіннім закружляє,
Сивий волос над листком упалим
Так чудесно юність уявляє.

І насниться радість розмаїта,
Та чи можна снам отим повірить?
Довгі ниті бабиного літа
Щастя не зуміли ще відмірить.

Скоро сніг гулятиме без стриму,
Та весни морозом не всторожить...
Кажуть, літо бабине під зиму
Безумовно про врожай ворожить.

Нью-Йорк,
1965

УКРАЇНСЬКІ МОТИВИ

ЕСТАФЕТИ

Різні бувають естафети...

Л. Костенко

Руку подай мені, орле,
як визрілий клик межигір'я
тепер подаєш на прощальний мотив.

Корністі дерева,
ні шепіт,
ні хлюпіт ласкавих причалів —
твого не знатимуть серця.
Мені — не вітати вітрів.

Руку подай мені, орле,
як простори обрію вільний,
як бажане чудо німий.

.
Шпилі, мов безлистою лісу —
списи половецького війська
туніку минулого тнуть.
Шукає сміливого серця
стріла з половецького лука,
і витязь, на дихах коня,
востанне зідхає, і орлій,
востанне націленим зором —
поквалпний завважає лет.

І меч опускає долоня,
хрестом новосталої віри
він грузне в скопитаний степ!

...це тільки завулок історії,
що досі пече, як призначення,
крил орліх напружений змет.

.
Не Байда з гаку, що метає
стрілу старовинну легенди,

не гнів, що Богдана підняв.
Орел — він до неба літає,
і голос гіркий Перебенді
усліплена думу співав:

«Ой горе птахам при дорозі,
бо крила не всі як орлині,
бо душі не всі як алмаз...»

.
Всі тіні замучених предків,
убитих, сконавших на палях,
всі скорби ніжних матерів —
ніколи, ніяк не зазнали
орліної волі, ні щастя,
ані спочуття від братів!

Вони моя совість і горе,
вони моя мука німа...
Вони ще до мене говорять,
і журиються зазнаним болем,
їх голос — зо мною щодня!

.
Дивлюся: не крила орлині,
а кволі обрубки калічі
і тут, і потойбік в братів...

.
Ой орле, уявний мій, орле,
подай мені руку з блакитті
на довгу дорогу життя.

Та ти привітай мене, друже,
дозволь полетіти з тобою —
в розкуття!

Едмонтон,
1966

ВЕЛИКДЕНЬ, ЩО ЩЕ . . . НЕЗАБАРОМ

Спить Благовіщенська церква,
чекає на сурми,
Навіть калáтал плачів плащениця не чує,
схована десь в підземеллях старого Стрия.
Болю зректися не сміє там бóйківське горе,
мовкне
і мовкне,
мовчить, без калатал на смерть.

Промінь, перший, лягає на бруньки
Собеського лип,
липи, ах, липи, минулого тіні пахучі,
де Завáдова шум, Голобутова сині малюнки
і далі, де мріють смерекові кручі,
де вузесенькі рéйки, маленького поїзда
скрип.

Хтось відважив, і щедро, як бриндзу, там
бóйківське горе,
навіть калатала тихо, банують у тиші,
кожен плай — плащениця, і зорі, як свічі
воскові,
в імлі, як сторожі над гробом Христа,
тишини бережуть.

Ті зорі червоні, ті зорі накупані
в бóйківській крові,
ті зорі сторожать і вдень, і вночі тих
плаїв,
з яких плащениця Христа в передрання говоре,
бо зближається день так ясний,
так навсе сонцесяйний,

так кипучий життям, у білій сорочці
з кропиви,
з таким голосом повним, дзвінким, на всі
груди —
що ВОІСТИНУ навіть до нас,
до земель всіх з небес,
долетить!

Христос Воскрес!

Карбондейл,
1969

СИМОНЕНКОВІ

Обірвалось серце на припоні,
впала тінь на молоде чоло.
Ти заснув. На грудь зложив долоні,
вітерцем злетів понад селом.

Ще до вчора тёмнощі усюди
і важка дорога до кінця —
щире слово носив ти між люди
і черстві запалював серця.

Та й тепер, самотній, ніби Крузо,
йдеш кудись у кúряві зірок...
Поклонись його мандрівці, музо,
хмари, не заплутуйтеся в крок.

Злиньте бурі! Мукою прибою —
хмари розженіть з дороги хоть...
Ой, так дуже, крикнуть за тобою
хочеться: Василю, не відходь!

Хай причалять на твоїм окриллю
пам'яті моєї кораблі...
Був у тебе П'ятниця, Василю,
та далеко... на чужій землі.

Гамільтон,
1967

КОРОТКО — КОРОТИЧЕВІ

Справжні поети **шукають**
ультрафізику
серед квантів.

Без такого —
всі Коротичі
Стають коротшими,
оттакими собі,
мацюсінькими пилінками,
що гаснуть
під подувами чужих думок.

Як це так,
що про це
не написано **Леніним?**

І короткі сорочки
наївних дітей
по досі —
коротшають з часом!

Віталію,
Ти — чудесний лікар.
Ти вилікував мене
від сумнівів...
про тебе.

Гамілтон,
1968

ЗУСТРІЧАННЯ

Так мені, мов хтось підсипав зілля,
до напою в золотисте передрання...
і дерева шмигають: звідкіль я?,
за вікном своє зелене зустрічання.

Відорвали із життя мого грози
чверть століття на похмурі мандри.
Поїздом, не возом, доля возить,
як пророцтва віщої Кассандри.

Віє, креше вихор іскри по дорозі
і бігом жене коліс залізних кроки...
А колись... везли мене на возі,
в світ широкий, одинокий.

Так мені... Мов хтось підсипав зілля,
до напою в золотисте передрання...
Не питайте в Києві: звідкіль я?
Мовчазним хай буде перше зустрічання.

Київ,
1969

ДІВЧИНА З БАРВІНКОМ

Перелетні птиці сіли на криниці,
ой, хоч би водиці випить на путі...
а на них з криниці зиркають зірниці,
що живуть в полоні та не в закутті.

Хто ти, незнайома, дівчино з барвінком,
що співала пісню птицям, як рідні?
Не сказала й слова, лиш співала дзвінко,
побоялась долі на криничнім дні.

Київ,
1969

ПЕЧЕРСЬКА ЛАВРА

Моці сплять, ніхто їх не турбує,
ремонтують і торгують коло Лаври.
Морозиво скапує, карбує
шоколадом історичні таври.

Білий череп не черпає сонця,
кості береже ... істор'ю нашу ...
А над ним є напис вітрогонця,
по-московськи: «здесь любил я Машу».

Київ
1969

КАЗКА ПРО РІДНУ МОВУ

Вагомисте слово,
українська мово,
рідна стостраждальнице моя!
По планеті цілій,
всюди в тебе цілять.
Доля покалічена твоя!

Дебрі непрохідні
і чужі, і рідні,
щонайдальші закутки землі —
звідуєш, причали,
бо порозкидали
земляків по гльобі кораблі.

Ти пішла по світу,
мчалась у орбіту —
в космонавта думі — не **словах!**
На Сибірі, мово,
ти останнім словом
на синівських мерзнула устах!

Вірні оборонці
вбили ніж у сонце
і стокроть кололи власне «я».
Так, за тебе, мово,
не одне кололось —
а мільйони непокірних «я»!

Слів звичайних в'язка —
надзвичайна казка
для усіх батьків, синів, **внучат...**

Хай цих слів розливи
згаслим, юродовим —
піснею крилатою звучать!

.

— Не топчи Шевченкового слова,
змилуйся, земляче, не топчи! —
Тихо плаче українська мова
рідною столицею йдучи.

Плаче тихо, журиться, німіє,
бо ану ж догляне плач сексот.
А земляк — сказати не посміє,
бо йому режим стуляє рот.

Не заступиться земляк, не кине
бунт за гніт новітнього Че-ка!
Тільки словом рідним пісня лине
із-за ґрат якогось смільчака.

Не журися, бунтівник-гарячка!
За кордоном рідних — аж гуде:
може вас відвідає землячка,
Елюара вам перекладе!

Покатається вона з Павличком
попід ґрати вашої тюрми,
от вам буде радість невеличка,
що існує воля за дверми!

.

— Не топчи Шевченкового слова,
змилуйся, земляче, не топчи! —
Тихо плаче українська мова,
континентами всіма йдучи.

Чи хвала тобі, демократіє,
що до тебе довелось прийти?
Плаче мова, бо земляк не вмiє
і на волі слово зберегти.

Земляків зiбралося доволі,
з грамофонів лине «рушничок»...
А черниці в українській школі
по-англійськи учать дiточок!

Мово рідна, де тобі спинитись,
хто заслухає твоїх плачiв?
Навiть в церкві Богу помолитись
новий Зельман не дає ключiв!

.

Ходить мова, ходить рідне слово,
у сльозах чекає на весну...

...не читайте казочки про мову
земляки — лягаючи до сну!

Едмонтон,
1965

Тема свідомого й несвідомого братовбивства в українській літературі — не нова. Згадати хоч би Ю. Яновського, І. Багряного... Мєні ж захотілось з'єднати цю тему до слів А. Малишка: «Рідна мати моя, ти ночей не доспала...»

РУШНИЧОК

Від легенди треба починати,
хоч і важко думати над тим.
Трьох синів виховувала мати:
Коля, Володимир і Максим.

Ой, завили буревії злючі,
Злі вітри. Ех, скільки ж їх гуло́ —
Україною неслись, пекучі,
Шматували місто і село.

Вдарив грім. Будилася десь воля,
Раті йшли колоти вітчину...
Попрощали матір серед поля,
Розійшлися хлопці на війну.

І пішов Максим служить пілотом,
Згодом став німецьким літуном,
Бо повірив: тільки — «мессершмітом»
Волю виборе, що вснилась сном.

Володимир — у московськiм війську,
Молодий, відважний капітан,
Танком роту в бій веде російську,
Тим, що перший визволяв киян.

А Микола — в бандерівській сотні,
Ділить в лісі долю юнаків.
Аби щасливіли дні скорботні —
Німців б'є, і б'є більшовиків.

* * *

Ой, звела їх доленька на лихо...
Володимир — в танку, на біду,
А Микола підповзає тихо,
Щоб цей танк зірвати на ходу.

А Максим, мисливцем у польоті,
Що від куль хилився на крилі,
Кров ковтав, що бұлькала у роті,
Надлетів з-за лісу до землі.

І побачив танк! І розбудилась —
В нім свідомість на коротку мить:
— ..в мене бомба ще одна лишилась,
Треба танк московський зупинить! —

А мотор роз'юшений від бою —
Вниз і вниз... — ні, враже, не пройдеш!
Ну і хай загину, враз з тобою,
Але смерть і ти отут знайдеш! —

Загорілись обрії, як домна,
Захлиснувся ліс, в селі хати...
Розірвалася одна лиш бомба,
А загинули всі три брати.

* * *

Він тепер легендою крилатий,
Той лісок... Розказують й тепер,
Як пілот німецький, біснுவатий,
Мессершмітом танка передер.

Кажуть — непотрібна забаганка,
Бо тоді ж, хтось бачив, на луці —
Бандерівець підповзав до танка
З в'язкою гранатів у руці.

Кажуть ще, що всі вони згоріли!..
А як люди згодом підійшли —
Тіла кусень і недогоріле
Полотенце вишите знайшли.

І тому на вихідній, чи свята,
Хтось квіток несе туди пучок,
Ну і часом... сходяться дівчата,
І співають разом «рушничок»...

Едмонтон,
1967

ПРО ДВА МАЛЕНЬКІ ГОРЯ

На острів безнастанної тривоги,
де дзвонить день, як перебенді струни —
там іскри зір, під зойки перемоги
планету в день безжалісно гарпунять.

Веліє гóрста — долей многорази
коли доспіє день понад неспокій.
І рану національної образи
затúлює вєтнамець косоокий.

Чи знає житель міської дільниці,
що он реве про біль, хоч не боліло,
ЩО значить біль, як ширшають зіниці,
бо кусень сталі рве дитяче тіло?

Он там... лежить... одне маленьке горе
замурзане дівчатко косооке
і рану тулить, дотик смерті боре,
квилить на небо скаргу, на високе.

.

А друге горе — на провулках сірих,
малий хлопчина вулицями бóсить.
У перемогу правди твердо вірить,
летючки ніччю містом рідним носить.

І раптом: СТОЙ! І відгомін заступить,
провулок темний між будівель зяє...
І вже важких чобіт несеться тупіт,
і поспіх ніжок босих здоганяє.

І наздогнав . . . Дитя — так і незчулось,
у плечі бив штиком, тонким — як ж'яло.
Тільце здригнулось, ще на мить рвонулось,
а потім, незворушно так, лежало.

Востанне затиснулись ручки дужі
на списаних листках. А букви дзвінні
чорніли з-під червоної калюжі
непроминальним: Слава Україні!

.

Одне, і друге — надзвичайне горе,
і котиться землею по орбіті,
і тихим зойком черстві душі оре,
щоб дітовбивства не було на світі!

Едмонтон,
1966

БІЛІ ІСКРИ НА МОРОЗНИХ ВІКНАХ

Білі іскри падають на вікна —
зоряний розбór по синім склі.
Ліпить сніг обличчя чоловіка,
зодягає гілля зáрослі.

Паморозь. Пір'їста завірюха,
і бездомні думи земляка.
Грузне хід і лине з-під кожуха
мов димками віддих. Не зляка
холод хуги, ні вітри пекучі,
ні безлюддя вулиць навісних.
Мій земляк спинається на кручі,
Мій земляк іде через ліси.

Ні, не сила, рідний мій, земляче,
світ увесь за вечір обійти!
не дійдеш! Хай серце б'є невлячне
і прямує далі до мети.

А мандрівець боре сніговію,
виглядає віщої зорі...
Хто, скажіть, дав йому надію,
що зорю догляне на горі?

Хто, скажіть, сказав йому, що в січні
прадіди чубаті йшли на пр'ю,
що співали разом «Бог предвічний»
віщу виглядаючи зорю?

Сніг мете, несеться хуртовина,
брами храму не відчинить жрець...
З ясел у життя пішла дитина
і терновий вислужить вінець!

Глянь, земляче, висухлі ялинки
скрізь по хідниках на чужині.
Ну, а ти шукаєш деревинки
поміж білі іскри у вікні...

Земляки з чужими святкували
і пішли ялинки на смітник,
не почувеш, щоб колядували...
Та шукає вперто мандрівник!

.

Сірі люди натруджені,
чорні нари забруджені,
каганець над хлібиною,
вартовий над людиною.

За дротами колючими,
під снігами скрипучими —
не спить Колима!
Воркуті сну нема!
Виє з болю, як звір,
безустанку Сибір!

Там Ісусова ніч,
там суворих облич
не зігріє вогонь
і не діткне долонь.
Каторжани-брати
під пекучі вітри
застеляють столи.
Сніг для них — килими!

Ніч січнева — як мить
колядою летить!
Відлітає, жене,

земляка здожене,
нагадає йому
про Сибір, Колиму —
де співають брати,
і дрижать вартові
від суворих облич,
під Ісусову ніч!

.

... білі іскри на морозних вікнах,
сніг мете. А на зіницях віч —
замерзають сльози чоловіка
сріблом іскор у січневу ніч!

Едмонтон,
1965

БІЛІ ХЛОПЧИКИ

Хлопчики білі, побравшись за руки,
часом самотні, як пари, світлинами.
Плями і тіні, що поміж дротами,
шинами ржавих мостів, між хвилинами —
так і гуляють. Навскіс від кроку
тількищо впалого з космосу року.

Сунуться, сунуться хлопчики вперті,
мостом світлісті змальовують черті.
Ясно так, іскрами сиплять минаючи,
дійсного напрямку так і не знаючи.

Так воно — там. Поза мною і вікнами
вітер і хлопчики: будемо вік з вами!
Світло моргає, минає і втомою
май-завтра ловить хвилинами спомину.

Вітер, ах вітер, за вікнами має,
снів він не має та віє, шукає...

.

Хто ти, що пострілу вогник від брата,
стрінув грудьми, приголубив із болем?..

Де вона, воля? Колишня, чубата,
вершників гін?.. Посвист шабелі над полем?..

Чом воно так, що летять за туманами,
де, хоч бо як, земляки зустрічаються,
де ті сини, стільки кликані мамами,
що за стіною ночей обнімаються?

Хлопчики білі! Світлами пекучими —
вам не пройти понад чорними кручами!

Едмонтон,
1967

ДОН КІХОТ З УКРАЇНИ

I.

Доспівають соняшники ситі,
повнолиці, поза перелазом;
і стеблиці трав у сірій свиті
позаплутувані, сняться разом.

А вусань худий по травах ходить,
смокче люльку на бджолині лети...
Стільки мрій під свитою і вроди,
і недолі з вусанем. О, де ти,
де ти, доле, вусаня худого,
чом він смуток поруч себе водить,
чом не навістиш його, небогу?..

А диви, який неспокій в лузі,
де вусань іде несамовитий,
всі від нього відцурались друзі —
бо не відцурався він: ні свити,
ані рідної своєї мови,
ні садків вишневих Дульчінеї...
Він свій біль заносить у діброви,
шепотить, що він живе для Неї!

А диви, як брови вусаневі
гнівом блиск очей ясних сторожать:
— Дульчінеє! Сторони вишневі!
Люте лихо доби вам ворожать! —

Будуть, Дульчінеє, косовиці,
вдарять, Україно, блискавиці!

II.

Голі коні,
діти босі
досі он ув
дикогоні.
Білі коні,
коні сині —
лише нині
дзвону — ні.
Перепони
й досі — дні.
Ой, країно,
Україно! І
горда фее,
Дульчіне-
е!

О, не Панза,
Санчо — пан
е!
Дульчіне-
е!
Дульчіне-
е!
Україно! І
зневіро, і
ніхто тут
побратим.
Й те — не тим
е,
горда фее.

Санчо вие,
Санчо рие,
Санчо лие,
Санчо мие,
він — ніким
е.
Він помер!
Здох! Здох!
Помер. Дон
Кіхот — сам,
а не вдвох.

Це ж не сон
а горя гам,
друзів бо
немає там.
Сам, ой сам
Дон Кіхот,
горда фее,
Дульчіне-
е!

Дон Кіхот,
цей лицар
гнівен — не
щедроти і
нектар п'є.
Він у ночі,
ген — за очі,
в світ іде.

III.

За гори заходило сонце, а гори топилися в морі.

...там зорі — блискучі дельфіни на бівнях із піни,
там бурі на китовій шкурі в світанки похмурі —
січуть золотими бичами, здвигають плічми,
несуть вусаня-Дон Кіхота охляп, без закуть
у панцир залізний, — на пр'ю, на борню з вітряками,
на лицарський подвиг, де лица і крила — як плями
в крутіж зорблискотів кидають світ босоніж...

Заходили гори за сонце, а сонце топилося в небі.

...там стільки німих вітряків, як в морях — маяків
надбережних,
там зброя ламається в кұряві вічно скопитаних діб
і лицарі в чорних шоломах, на чорного витязя помах,
під вигуки — маски червоні на чорні обличчя кладуть.
І очі блакитні, ласкаві, напрямлює в даль Дульчінея:
— Мій дружню єдиний, мій вірний навсе Дон Кіхоте,
я чекаю на тебе, як на Ігоря вірна навсе Ярославна
ждала,
повернися, утіш самоту і недолю мою чимскоріш...

IV.

Задзвонили дзвони в Братіславі,
відозвалися у Букарешті.
Зарясніли лицами у славі
перщі весни в променях нарешті.

Поміж люди сонце в гості ходить,
зазирає в Пряшів між садками,

вип'є Дульчінеїної вроди —
гасить спрагу всохлу під роками.

І говорить Дубчек до Свободи:
— Нам з тобою вільно жити, брате,
прагнуть волі наші два народи,
так чому же волі їм не брати? —

Жийте люди, простягніте руки,
виростіть, як парості, з-під муки.

.

... гуркіт зі сходу, зі заходу, з півночі
танки залізні — зорі червоні на землю кладуть
і котяться варвари... рев скорострільний опівночі —
волі розтулює ранами стогін і падають люди на путь.

Дивись, споглядай, Дон Кіхоте,
на волі заковані руки,
дивуйся, розгнuzданий світе,
на гнівен, нескорений люд.
На велич, глядіть, на скорботи,
на парості всталі з-під муки,
на єдність, що Прагою світить —
біблійних немає там Юд.

Та їх, всемогутній Боже,
ніхто подолати не зможе!

V.

Дон Кіхот, у західній корчмі,
протирає загноєні ями очей,
напів слухає белькоту п'яних сусідів.
Що там? Чехи? Словаки?

Чорноволи? Масютки вчорашні,
і нинішні, ще невідомі,
садки Дульчінеї в чумі?
— Налий мені ще, бо ж ачей,
інвалідів,
загублених покручів — знаки
показують п'яні бої рукопашні
і німіють в розбитій утомі,
в череватій кумі.

.

Чекає в сльозах Дульчінея на лицаря кроки
і тихне планета, тривожно вертаються ранки,
а його все немає, вусань, оп'янілий з мороки
далеких шляхів — приліг до нової коханки.

VI.

Не чекайте на поворот,
зелені садки Дульчінеї.
Не мріями волю здобути,
любові немає у снах.
Борців з вітряками для неї,
України, вам треба забути
і сльози гасити в очах.

Тебе, Україно, на нову провадити путь —
лиш рідні сини, а не Дон Кіхоти прийдуть.

Мюнхен,
1968

ЗЕЛЕНИЙ ШУМ І МІЙ ГЕРОЙ

Зелений шум старих дубів
наніс забутого спокою,
шукає обрій кораблів
між хмарами собі рукою.
І тиша полем лише шум,
зелений шум наносить дум
і вечір золотом червоним,
як вуголь сонця — загорів.

Багато пройдених доріг
лежить за тим зеленим шумом.
І в серці мій герой зберіг
все, що не сплямив ближній глумом,
у споминах — інакший світ.
Пошарпані шматочки мрій
з калейдоскопу днів минулих,
багатобарвних скелець рій
він позбирав таїння вулик
і ніс його назустріч літ.

Зелений шум зелених віт
зелених споминів наніс,
передзвін діл давно відбулих,
коли і як герой мій зріс.

.

... котилися вози скрипучі,
на захід їхали вози,
зелений шум лісів дрімучих
був буревісником грози.
І рвались бомби на болоті,
плював вогнями скоростріл

а санітари клали потім
на купи безліч мертвих тіл.
Куски гарячого заліза
тягнули щипцями із ран
і довго м'ясо медик різав.

Вкривали неба синій лан
зенітки чорними димками,
горіли збиті літаки...
А жити довелось таки!

Це в час було грізної гзи:
котились армії полками,
на захід їхали вози.

І ти, невдячною порою,
на возі їхав, мій герою!

.

... кружляють бистро каруселі,
гойдають гойдалки з верби,
сукні жінок — як акварелі,
яскраво зіркають з юрби.

У бубони вдаряють клавни
і зводить молота силач,
раз-по-раз карти три, забавно,
все розкидає спритний грач.

А мій герой між каруселі,
чи он... дорогою побіг
і куряви збиває трелі
безжурним тупом босих ніг.

Його усміхнене обличчя
з'являється то тут, то там,
він, або друзів дзвінко кличе,
то навперейми мчить вітрам,

то стріл футболу ловить босий,
то курить знайдений «бичок»,
або біжить, простоволосий,
розчервонілий бурячок.

Зідхають вже за ним дівчата,
дарують поцілунків мед
ще так наївно розпочатих,
що уст торкаються ледь-ледь.

Зелений шум, зелене поле,
зелена і далека путь...
На молодість дивися, доле,
тобі героя приведуть.

Прощайте, радісні дівчата,
прощайте, обриси землі,
готові рейси розпочати
швидкі, великі кораблі.

.

... всі до моря,
до моря ведуть всі шляхи
залізнодорожні.

Автострадам — та ж путь,
ріки туди пливуть,
їдуть, летять, ідуть
подорожні!

Всі до моря!
Все до моря!

Гуркіт коліс,
ріки, поля, ліс,
села навпростець і навскіс,
перестанки,
міста, як:
Інсбрук,
 Бренеро,
 Рим —
синій за поїздом дим.

Стук-стук,
стук-стук —
рейками посвист і гук,
де лежить Неаполь,
де диміє Везувій
над трупом камінним помпейців.

Безліч жовтих лямп,
підковою море
і хвилі з піском говорять,
і піна кипить...

Тоді, як місто ще спить —
поїзд заїздить поволі
в Баньйолі.

Всі до моря!
До моря ведуть всі шляхи!

Бані,
тополі,
Бань-
йолі.

...пливуть кораблі
(тепер вода зелено шумить),
двигунів шаблі
протинаять між хвилями мить.
І під крилами альбатросів
до Нью-Йорку приносять
кожний борт.
Порт.

Тут нові вже перспективи,
американські мотиви.

.

Так мало дає нам життя,
даючи так багато.

Не хотілося без вороття
за морями покинути хату,
де зродились найперші із мрій!
Де без глуму
можна досхочу слухати шуму,
зеленого шуму вітрів.

То ж нехай долітає мій спів
із-за моря в мою Україну
із причалів чужих
усім:

хто вірні гартує серця,
хто гордо іде крізь життя,
хто крізь сльози і сміх
любить край мій, найкращий з усіх!

Нью-Йорк,
1962

КИСВУ

Я тебе- Києве Бористеничу,
виглядав у снах,
наснив каштанами,
моїх снів, молодих, ти
ніде не чув —
а я чув твої шуми за океанами.

Володімира хрест і Хрещатик,
і Шевченка, з плащем під рукою,
Набережне шосе придніпров'я —
я вітався із ними щосна́.
Як м'ятежний лунатик
пропливав я повз тебе святою рікою,
бо тебе, сивочолого, любить весна,
моя перша весна, що просякнута кров'ю,
у перше незнане мене понесла.

Бо тебе, Києве Бористеничу,
зогріває нев'януче полум'я —
за шорсткими полотнами снів лечу,
до тебе зеленим полем я.

Швидше, швидше, залізний поїзде,
хай би хто там виходив на чати —
я вітаю тебе, Бористеничу, Києве,
і не хочу мовчати!

Київ,
1969

АМЕРИКАНСЬКІ МОТИВИ

ПРАВДИВА ІСТОРІЯ

Він кохав її понад життя
і вона вдавала,
що його, мов наївне дитя,
кохала.

Він все квіти у полі збирав
і приносив з привітом.
І вона на долонях трав
усміхалася квітам.

І кохання своє
у надземні висоти
він підносив, і слухав як б'є
юне серце утіхою потім.

Він прощався, проводив наніч
а вона... вкрита потом,
із любовником другим в цю ж ніч
прозивала його ідіотом.

Філядельфія,
1952

ВОРОЖБА

Її запах як терен триває.
Ген-ген —
де обрій дороги ховає.

А вчора?

... гармоніста зажурена гра,
і циган-скрипаль ...
А ворожка стара,
з руки дошукатись хотіла —
долі. Казала:

— Будеш мати щастя і гроші,
дні твої, дороженька, хороші,
будеш довго, щасливо жити,
вийдеш заміж і будеш родити,
і... чекати звеліла.

А спомин?

... мов досі,
ще падає мова пророча
з уст ворожки.

А дійсність?

... ніч минала, п'яніла,
десь будились світанки,
змовкла гра гармоніста.
На одному з провулків міста,
вона —
загубила незаймане я.

... а ворожка не знала піїста!

Нью-Йорк,
1960

ЛЮБОЩІ ВІТРОГОНЦЯ

Ходили хмари мжичкою городом,
Відшелестіли на зеленім листі.
А люба, споглядаючи на вроду,
Розчісувала коси жнив'янисті.

Роззутий вечір вийшов безвітряно
І знову падали на трави роси,
І здалека ще грім весінній грянув,
Немов гукаючи на вечір босий.

Тоді зачулись кроки вітрогонця
І кволо дошка рипнула на ганку,
Це він прийшов, постукав до віконця,
Щоб з нею перебути до світанку.

Як пахне повна пазуха в сорочці!
Ніякові погляд вагомисто . . .
І він устами спраглими, на смочці,
Дошукується щастя під намистом.

Едмонтон,
1965

ЕПІЗОД

Гітарний бренькіт, музика зманлива
ледь-чутно долітає звідусіль...
Можливою — щотільки неможлива
здається річ, намріяна під хміль.

Ну, а тобі?
Хіба, що сни подати голубі,
такі, що їх уява лиш колише,
ну і поет ніякий не опише.

Зазнавши хміль бургундського вина,
цілую я твої малі долоні.
І пахне волос твій, як бузинá,
і ти схиляєшся. В німім уклоні —
тремтиш... І я беру від тебе
покірність ніг твоїх тонких, струнких,
а ти тихенько шепотиш: «не треба...»
І вже присяги здумані слова,
та їх ніхто не вимовив... Одначе —
вчуваються, гітарний дзенькіт втих
і серце б'ється пристрасно юначе.

Гори!
Згоряй!
Це ж пристрасть тільки мить,
за дзенькотом гітарним відлетить.

І ти даруєш тіла білий дар,
і вся тремтиш, хоча воно не вперше.
Ця ніч твоя, це твій палає жар,
чей чар ночей минулих перевершить.

Гори!

Згоряй!

Це ж пристрасть лиш на мить,
у вічності позичена неначе,
бо кожне серце пристрасно горить
утомлене воно, а чи юначе.

Це тільки майстра не згоряє світ
з магічним рухом палочки малої.
Та він шукав святих багато літ
і світ втопив в бургундському напої.

Нью-Йорк,
1959

БІЛІ ПІВНІ ПОНАД МІССІСІППІ

Білі півні понад Міссіссіппі
гриви вод колишуть в калам'уті.
Просинь дихас. В зеленім світі —
низько хиляться на чорнім вітті —
листя чола. Барки на розпутті
кличуть білих півнів. Сонце сліпить,
сонце чеше срібні гриви вод,
слизько, мчить за спинами колод.

Голі діти кличуть білих півнів,
стільки радощів на прибережжі,
там, де білим каменем навіки
Жірдардó поставив герші межі
мрій сміливих, як гілющі ліки,
на долонях Міссіссіпських плавнів.
Жірдардó . . . Сміливець-чудодій,
два століття тому, повен мрій.

Нáте вам, беріть до лука стріли,
ви, що з пір'ям півнів у волоссі.
Ви німими свідками по-досі
тут мене, при камені, зустріли.
Бережіть легенду! Ваші луки —
майбуття нащадкам не звоюють . . .
Ось вони . . . Ось ваші голі внуки,
за комахами в ріці полюють.

І сморід пального з мотоциклів
носить парам пахощі незвиклі . . .

Кейп Жірдардо, Мізурі,
1968

ФАНТАСТИЧНИЙ ФАНТОМ

Вітер бавить неспокій
 короткого сну,
журавлі відлітають на схід,
там пучнявіє нині весна.

Із усіх сподівань —
північ зорі задумливо п'є,
як солодкий, настояний мед.

Мало з долі буває хісна!

Вітер — там. Білі душі,
 на неба краечку,
все говорять до себе про все,
Між деревами — скрип,
 з тих дерев
ще змайструють колиски,
кораблі, що на вічні моря
 відпливуть.
Путь — змивають дощі безнастанні
 надворі,
вітер — тут.

Там — виходять до сонця!

Весь неспокій везе
довга валка блискучих машин,
повільних, як дотики ласки,
 тих автомобілів
засвічені очі засвідчують ще
 непобачений спокій.
І грають жалібний марш.

Так везуть' —
фірмаменти в долонях на свята
розсміяні діти.

Так ведуть —
сподівання палкі під вінець молодята
поміж квіти.

Так кладуть —
на струни співучі персти матері
і поети,
щоб від звуків сивіти.

... віднайдете —
на камені контури ліній.
Це знак,
що його обтесала людина,
аби володіти!

Гамільтон,
1967

В ГОСТЯХ

Розливають напої міцні,
вдруге... вдсяте...
Раз котрийсь там
десятки знімаються рук:
— На здоров'я, панове,
пані!
Пийте,
сполоскуйте висохлі горла,
наливайте,
собі та мені.

Агей!
Чи поснули троїсті музики?
Грайте вальса,
забавте спотілих гостей! —

Гнуться повні столи —
то чому ж не гуляти?
У господаря добра робота
і хата,
правда, миє він вікна,
та друзі його — меценаси.

Аби грошенята —
то станеш і добрим,
і братом,
і сватом...
— ...гей, до чорта!
Та пийте ж, дівчата!
Пийте!
Дурманьте
своім чарівним ароматом!

Пийте!

Ах, друже,
які ж там можливі ще справи...
Що-о-о-о?
Сорок талярів
на тиждень приносите лиш?..
Смійтеся, друже,
господар сьогодні ласкавий,
випийте ще, не журбуйте...

Облиш!

Ну, прости, дорогенька, твого
не торкаюся тіла
з наміром злим,
ну,
напийся,
напийся вина...

та-а-ак...

Та... хотіла
я признатися, любий, тобі,
що я вчора була із...

Ух, продажна...
Чекай!
(ляскіт)
... а що, заболіло?

Тсссс,
тсссс...

Тост!

І руку підносить господар:
— Панове, пані,
знаєм доля
лиха,
докучлива,
нас погнала в далекі краї.

Вип'ємо, друзі, за край наш
(злетіла сльозина),
вип'ємо друзі, за хлопців,
партизанку... —

І хтось раптом:

— Ех, як би так автомата,
показав би я їм!?. —

Ет...

Дівчата,
наливайте горілку пахучу,
нам сльози чужі!

Веселіться!
Нехай плачуть невдахи,
дурні,
безробітні,
ми ж в житті не самітні.

Чого?

Слухай, люба,
не все ж обоятно?
А як хочеш —
і до іншої вийдем кімнати,
твій господар не бачить,
зайнятий...

Ні.

Ні, котику, будь обережний . . .

(звідкись голос бентежний:)

— Ех, панове, пані,

щоб товкло вами

в пеклі

по дні. —

Ніч.

Зорі гаснуть в небесній безодні

і на землю злітають

по одній.

Філядельфія,

1964

ЧОРНІ ШКІРЯНКИ

Провулки — сірим камінням,
плач бездомних котів.
Попід небесним склепінням —
рамена плотів.

Блиске лезо в темноті,
б'є під груди.
Ще раз вдаряє і потім
віддиху вже не буде,
судорги.

Тіні провулками шмигають,
в чорних шкірянках гангстери.
Тіло порізане двигають,
ніч — мов відчинені двері.

І кидають тіні вдолину,
на брук, у сміття це тіло.
Але ж це людина, людина!
Їй жити, жити хотілось!

І вже розбігаються тіні
провулками темними вміло.
Незрушним на сірим камінні,
в калюжі, зосталося тіло.

Одна із шкірянок з-за плота
цупкі розтуляє жмені...
Шипить і плює: сволота!
П'ять центів лиш мав у кишени!

Нью-Йорк,
1963

МЕЛАНХОЛІЧНА НІЧ

Безнастанні дощі.
Спрага!

В калюжі розтоптана негритянка
на вечірній газеті.
Плащі і плащі...

А для мене — розвага
ті розмоклі конфетті,
калюжі,
і байдужі плащі.

І добре, що над хмарами десь зорі,
і ще якісь світи
говорять
і між собою спорять.

Поети говорять про сонце —
а їх е мільйони сонць!

Нью-Йорк,
1965

ЧОРНІ І БІЛІ

Чорні —
розплющені руки і більма,
на яких розтопивсь шоколад.
Кладуть
персти на язички старих відрізанив.

Білі —
багнети ладнають на стрільби.
Біль білих? — Загублений лад!
Ідуть,
білий квіт плодить чорні каштани.

Чорні —
розхитують білими крільми вогнів.
Снайперів кулі дзвенять
об каміння палаючих вулиць,
шукають
дороги до білого серця.

Білі —
дрижать поза стінами чорних домів,
шукають інакших понять.
Під завугленим домом квилить погорілець,
що ось білі згоряють,
а ніхто не подав ще відерця!

Чорні —
ніяк не угасять глухого вогню
накипілої люті,
що більший за темні калюжі, німі у крові.

Білі —
копирсають у власнім багні,
навіки закуті
у відсотки, у авта нові.

Чорні —
утікають від власної чорної долі
у погоні за білою спермою миті
порожні, як чорне життя,
і повні, як білі кишені набиті
барахлом у розбитій єврейській крамниці.

Білі —
чорні числа на білому полі,
у безобразну гордість сповиті.
Буде ще каяття!
Ще завикють голодні і ситі
разом: чорні і всі білолиці!

Нью-Йорк,
1967

В ПОШУКАХ ПРИСТАНЕЙ

У ПОШУКАХ ПРИСТАНЕЙ

І. Костецькому

Я образ вам, такий,
на чисте полотно,
розбите цвяшками
на дерев'яній рамі
зібрався
змалювати.
Всі пензлі у руці,
готове все,
але —
суха палітра
фарб не хоче дати.

.

Зага́дки неба,
на долонях дитиняти —
як ідолів сміх
і.
П'є шуліка
мертві закони добра,
як згаслий день
на попеліщах ночі.
Ясніший день в гробі
за душі нинішніх.
Така буває тьма!

.

Візьми космічну ніч
і думай —
день.

Візьми мене за душу
але так,
щоб я відчув любов.
Шукай, шукай
таких доріг,
що ними ходить біль,
що радощів зазнав
і той,
який ніколи не вмирав.
Ти відслони
до перших півнів,
що їх зарізали
(бо це ж твоє весілля!)
той лан,
який посіяв
не один сівач.

.

Чи знаєте,
як сукня шелестить,
як гудзики
зі скла
розстебнуті сміються,
як чорна білизна
злегенька злітає
і білі груди
у темноту пнуться,
як пахне
піт
пожадливо
з обличчя,
і як вміває мить
коли поглянеш —
а споений коханець спить!

.

Недосконалість дотику
зміркуй
і ненависть
вже не тоді плекай,
коли згориш
в недосконалім тілі.
Ще раз читай:
недосконалість
ітд.

.

Розпніть мене
за те,
що я дівочої не ношу гриви,
ані тісних штанів.
Що я не спльовую
іконам на обличчя,
і що люблю людей
за те —
що хтось із тих людей
напевне
стане прадідом
лю д и н и !

.

А ті —
таких набудували веж,
що рідна
мова —
новий Вавилон!

Едмонтон,
1966

МОВА ПРО СЬОГОЧАСНИЙ СВІТ,
ДЕФІНІЦІЯ ЯКОГО КОРОТША ЗА
ТИТУЛЬНЕ ВІЯСНЕННЯ

Несамотній,
ненайкращий,
ненавидимий,
незбагнимий,
неневічний —
безнадійний!

Едмонтон,
1966

ПИЛИНКА

Хвилина щастя —
радощі, як дощ
сухий над пелюстками.
Такі причали,
моїх шукань
чудесних як життя,
як переможний рев
минаючого літа
в осінній день.

Так, алеж бо
пилинка падає на тіло
і ще мить
щемить.

Едмонтон,
1966

ПОЗА ВСЕСВІТОМ

Світло по-тихому гасне.
Розвішані свічі
по одній стихають, куріють.
Я до них простягаю руки —
а вони висять і... гаснуть
серед кúряви іскор.

В дзеркалі неба росте
незакінчений простір.
Там друзі вітаються в пóлудень
ласкавими завше усмішками,
бо ще не закінчені ночі
і вічно триває день.

В руці я тримаю
зів'ялі потóйбік пелюстки.
Із моїх почувань —
відривається, падає сніг
на погаслі, знімілі свічі.
Змерзлі сльози летять навмання.

Хто це гасить, виводить тіні
з клінічної смерті
на повні, крохмалені тверді?
Ті пелюстки,
як білі метелики в безліч
відірваних, тонко-дзвенілих дзвіночків,
розсипаних сонцем жарин,
з небесних уламків.
Живуть — як легені троянди
в комахинім світі.

І є ще такі світи,
що від сонця так дуже далеко —
що гаснуть.

Там поночах світить загублене серце,
там руки це лагідна щедрість,
там лине незбагнаний спокій,
ніколи нікого ніхто не вбиває.
Там навіть кінчається час.
Не вміють ще міряти болю,
так далеко від сонця.

Чи знаєте хто це приносить
в долонях любов?

Гамільтон,
1968

ТАКЕ СОБІ

Несміливо вітрець шумить надворі,
і плаче затишок на підвіконні.
Тече сльоза і ще, і ще — по шибці,
і пахнуть літа висохлі листки.
Я дивлюся —
на море, що завмерло,
жовті зорі,
і місячну плавбу,
що вісить на стіні.

Едмонтон,
1966

МОДЕРНІСТИЧНЕ

передісторичне:

довгими, далекими дорогами
бомбними ямами півзали осмаленими,
від сонця ховалися за сірими шоломами
проміння з-за стін кремлівських у навздогін:
усюди знайдемо!

антитеза:

обличчя — білі плями,
непорозуміння
безтями
і без горіння;
десь сироти, сестри, брати мої плачуть!!!
я скрикую болем терпіння!

жовтодзюби регочуть:

гура-патріот!
гура-патріот!
гура-патріот!

сантиментальне:

базаре, ти, без бою будеш битий,
осьтакечки: крах-трах,
пац-пац по повних позапупових половинках!

анонімне:

короткострижена дівка сонцем їде,
жовті віжки жує, жабою піє:

хором — хорти! базаре, ти,
фіолетовим вихром, як віхоть віє вухам —
де ти?
вузькі виливи поля вівцям виллеш...
а власне серденько до совісти промовля:
базаре, не ти — а я!
котись кошом, котись!
первинним зривом мрійно рвись... і ниць —
до спілих слив піднесених спідниць!

дух гамлета:

гей, сину,
а чи не міг би ти повторити
ще раз своє питання?

антитеза:

рукав без руки порожній,
обличчя — сині шрами,
спинився подорожній
біля чужої брами,
біля чужих порогів,
промовив:

Україно моя,
ти — не ти, я — не я,
поля мої рідні, поля,
здаля —
попіл, дим, і повстанська рука!

жовтодзьоби регочуть:

гура-патріот!
гура-патріот!
гура-патріот!

неосимволіст:

вуголь вабить жевріючим жмутом —
цяточка на чорному склепінні,
переливи повним перламутом
понад гриви хвиль, де хвилі в піні,

вилітають чайкою на бивні...
вабить гладь ласкавої долоні
і листи приятелеві дивні
порозносять бистро білі коні.

анонімне:

марка кортить царство цнотливих цитат,
красномовство безмовне —
але москалізми для потреб алітерації...
царинник я лісовий, марка сторіччя!!!
маревом мрякобісся —
цінитесь мое цинічне цокотіння
цьмокалкою-язиком
і
косий спогляд на гранчастого сонця коріння!
гай-гичка, гуль-гапка,
крапка

селенко:

ех, ти банько з оливи!..

анонімне:

скоб,
вежі водять ватри перші стежі,
підвіає воям слив — відвагу,
палить полум'я мо' пуп'янки сполощить,
блискотіння чорних віт... чекання —

спідниці шелестять... співають трелі
доріг від мекіко...
на руки воїв-слив — немиті ждуть тарелі!
скоб!

псевдоінтелектуалістка:

бо то, прошу пані...
ну, чи ви можете собі уявити...
але ж так...
ні, я сама бачила...
що-о-о?
ну, щось такого...
це вже переходить всякі поняття...
як?
чому?
та-а-ак?
тільки прошу я вас, без бандерівської диктатури!..

селепко:

ех, ти банько з оливи!..

антитеза:

рукав без руки порожній,
обличчя — сині шрами,
спинився подорожній
біля чужої брами,
біля чужих порогів
промовив:
Україно моя,
ти — не ти, я — не я,
поля мої рідні, поля,
здаля —
попіл, дим, і повстанська рука...

регочують жовтодзьоби:
гура-патріот!
гура-патріот!
гура-патріот!

цинік:

а ви, агапіе павловичу,
культобмінюєтесь?

голос із-за сцени:

посуньтесь, модерністи,
треба ж сісти.

Едмонтон,
1966

ЩЕ ОДИН МОДЕРНІСТИЧНИЙ ЕТЮД

«Геніє», чи ти відчуваєш,
що з тебе кепкують?

(Пародези, Зозентропія, Автоекзекуція)

Гей, ти, базарнице з кошом,
а тю, а тю,
сопілкових діркоцілуйко злазів,
стіни цвіль свити синюхів займає!
Сіяй, як сіяків французький будуар,
в кімнаті, що осібна, для коша,
для тебе, радощів підперелазних.
Емануїла шаманський ланцюг,
де карти світу два вкривають тім'я —
залазить в пил до книг.

Бери за перса владно діркодуїв!
І барку заколишуть поцілуї
лиш-лиш...
ніколи віршування не облиш.

Кошем вже не котись,
бо й ситуація не та, яка колись.
Тепер скитання... і не та сучасність...
Хоч голубів ще кормить голубничий
там тільки хвіст закручується бичий,
сопілкові фанфари та не власність.

...бо дірочка колись була тоненька,
...бо дули в неї мало і злегенька,
...бо були всі рожеві молодичі,

... бо там гребені півнів дзьоболіці,
... бо там Андієва занепокоїв рев,
... бо він спив мед сопілки з-під дерев.

На персах були вигини цікаві,
бородавка, і запах все ласкавий...
А струк горохів? — Йолопом стояв,
наміряв себе поруч хмародерців,
бо короля-Данила мучив запах перцю.

О він тобі насвище і надує,
наточе молока, як з маківки пухир,
і ту сопілкову фанфару пірве вир,
на хвилях вісім тисяч крикне: Хайль!,
як твій безрадний попередник пан Михайль.

О сили слуху, в куряві пророчій,
о шамана рожевий дзявк в колиску,
граблі знімають зуби в білім писку
і копитами кінь толочить ночі.

А кобила зиркає на слід,
власний слід, бо заболів живіт,
вилле місяць гривень весь потік —
потойбік.

На диво дивнич. З лаврів акуратний
кушнір кожух йому пошив абстрактний,
в цимбали вдарив цїмбал цимбалістий
і можна дути... можна навіть влізти!
Бо здер драч, здер той лавровий листок,
рука кравцева не пришила латки
і кіш тепер без дна, не до придатку.

Став суд страшний на повному базарі
і кіш без дна горить з тобою в парі,
базарний бенкет є хоч і куди —
пальне піль в паль пальне,
стихай і не гуди,
в старих поезіях новітніх хмародерців
бо, як Данило, ще зазнаєш перцю!

Гамільтон,
1967

НЕОСОНЕТ

Під осінь вітер гріє землю листям
І молитовно клониться до піль.
Товаришу, від тебе й досі лист
Ще не наспів... то ж як доспіти пільзі?

Ти думаєш, що десь із-поза вікон —
Тебе щодня вітає лютий біль...
Ти зрозумів! Доба вмирає, вік,
І піднімає в небо білі більма.

То як спинити вічноїдучий час?
Нам всім наносять болю миті часті,
На біль іще не винайдено масті.

Ось вие день! Міняє настрої мас!
І будь як хоч. Весь пал оптимістичний —
Погасить гнів, вогонь атомістичний.

Гамільтон,
1968

СМЕРТЬ?

Коли на дні життя
спиняється людина,
до вікон крилами
душа її знечев'я затріпоче:
ой, понеси мене, неси́та́ но́че,
за бурі́ ген, аж на левади́ тьми...

Тоді зове неспо́кій ка́яття,
воста́нне (як на дні́ одна́ хви́лина),
цілю́щими наві́ки го́їть лі́ками.

А перше щастя́ лине́ і хо́хоче
по́між дітьми́!

Едмонтон,
1966

* * *

В тебе очі порожні, людино,
в них погас Прометеїв вогонь.
І тиняється дух полід тином,
не шукає, не трудить долонь.

Справжнє вмерло. Його поховали
і ніхто не подбав, не зберіг,
погноїть отим трупом причали
невідомих, прийдешніх доріг.

Едмонтон,
1966

ЛУК НА ЗОРІ

Горить зоря у золоті закута!
Недавнім спогадом стоїть, чи як?
Аби сопілки пісня незабута
тобі. Як ні — із зорями ніяк!

Струною лука бреньк. Не смерть а звуки,
і диво те на диво не рясне.
Невже полонить тятива ті муки,
що їх у ніч зоря ота несе?

Велиш мені? А я тобі велю:
урви той зойк, що снам принаду взяв!
Чи ніг твоїх не купано в олію
повік занепокоєних уяв?

Навіки мов зоря... А ти ось маєш
на зорі лук. Тремтіє, навісні,
як забажаш — всіх перестріляєш!
Тоді загине всесвіт увісні.

Філядельфія,
1967

МАТАДОР

Гé-гей, маловіття на спраглих деревах,
чорні шкури блискучі від спраги.
Всю ненависть кидає торб. Ах, чайка, ах —
лякає небесні ватаги.

Гé-гей, торо, гé-гей, копитаї, малиї,
гé-гей, головою, шалений,
тупотить біла курява, гé-гей, піску налий,
о, мій гніве зелений!

Жовті труби до юрб, до гучного оле...
жовті труби до янголів синіх,
матадор полотенеце звиває мале,
полотенеце скривавлене нині.

Стільки ласки надихали ніздря потвор,
стільки ласки малесенька квіточка дише...
Тишина... Напис ось: Тут лежить матадор,
гé-гей — битву останню колише.

Нахилилася тінь і торкнула хлоп'я,
що при гробі молитву, мов горе,
і ледь-чутно в свідомість дитини трапля:
Уставай, матадоре!..

Веракруз,
1968

КРИК МЕТЕЛИКІВ

Відгомін крилами зоряних замахів,
жовтогарячими плямами плюхає
просто на вітер. Будівель сон. Там, з дахів,
сонце червоне репицю пухає,
сонце червоне покрівлі холодить,
сонце червоне котить колоди,
сушить небесні води.

Крилечок тисячі, безміру помахів,
пестра метелиця ясних метеликів —
просто на вітер. Розбудить із сну птахів
крик нависний надлетілий іздалеків.
Крик, що болюче нутрощі ріже,
крик поперек: обтряслись, роздоріжже,
іже на небі еси, ах, іже . . .

Хто на дорозі від крику спасе?
Хто посивіле волосся залюляє?
Чи втримати серце зумієш, поясе,
серце, що душу тривогою муляє?

Впасти на ниви цілющими росами,
крик над пустелями змахує косами.

Впасти на гостре каміння колінами,
море викошує білими пінами.

Впасти на крик пестрокрилих метеликів,
рветься з намиста червоних кораликів.

Впасти в єдину криницю отрутою,
темною бурею, бурею лютою.

Іже на небі еси, ах, іже . .
Іже еси на землі, ах, іже . . .

Крик народився від гуркоту, лопоту,
крила метеликів — крила орлині,
крик не зазнав материнського клопоту,
крик не ласкавив волосся дитині.

Крик реготав, як кайдани на скоренім,
крик володів у пільмі над світанками,
бо:
на правди обличчі, брехнею спотворенім,
тільки борозни старості мруть полонянками.

Тільки муки пізнань, тільки пестоці бурі,
тільки крик невмовкальний із безлічі крил,
тільки горе без дна і на сірому мурі
бризки крові розстріляних сил.

Поза ранками ночі пливають кораблями,
поза ночами — сни, всеживущими душами.
І метелики жовті, і сірі — як плями,
линуть з криком великими гуцями.

Виглядають сонця наречених опівночі
і хвилюються груди коханок невпійманих,
і куці, як м'ячі, у левад просять помочі,
і дерева течуть, як гарячий напій на них.

Карбондейл,
1968

ЗОРИ

Зорі —
не горять, кружляють,
мільйонами іскор зеніту.
Дійсно. Їх, тремтячих,
святі доглядають
із-поза світу.

Едмонтон,
1965

*

З М І С Т

ЗАМІСТЬ ПЕРЕДМОВИ	5
КОРОТКЕ ЛІТО	9
Коротке літо	11
Сучасність	12
Знайомство	13
Смерть пташки	14
На щоглі	16
Конвалії	17
Серце літа	18
Попід жовтими левами	19
Закоханий світ	20
Клан ясних струменів	21
Гілка	22
Півріччя	23
Орли	24
Дівочі пісні	25
Martinique	26
Папороті квіт	29
Забута дорога	30
Велике місто	31
Дуб	32
Розписала золотиста осінь	33
УКРАЇНСЬКІ МОТИВИ	35
Естафети	37
Великдень, що ще... незабаром	39
Симоненкові	41
Коротко — Коротичеві	42
Зустрічання	43
Дівчина з барвінком	44
Печерська Лавра	45
Казка про рідну мову	46
Рушничок	49
Про два маленькі горя	52
Білі іскри на морозних вікнах	54
Білі хлопчики	57
Дон Кіхот з України	58
Зелений шум і мій герой	63

<i>АМЕРИКАНСЬКІ МОТИВИ</i>	69
Правдива історія	71
Ворожба	72
Любоці вітрогонця	73
Епізод	74
Білі півні понад Міссісіппі	76
Фантастичний фантом	77
В гостях	79
Чорні шкірянки	83
Меланхолічна ніч	84
Чорні і білі	85
 <i>В ПОШУКАХ ПРИСТАНЕЙ</i>	 87
В пошуках пристаней	89
Мова про сьогорічний світ	92
Пилинка	93
Поза всесвітом	94
Таке собі	96
Модерністичне	97
Ще один модерністичний етюд	102
Неосонет	105
Смерть?	106
В тебе очі	107
Лук на зорі	108
Матадор	109
Крик метеликів	110
Зорі	112

ГОЛОСИ КРИТИКИ

...Ігор Шанковський не лише перекладач, а й український поет з оригінальною тематикою, — представник молоді української поезії за кордоном...

*Леонід Полтава, «Свобода»,
25 серпня 1967, Літ. додаток.*

...Although Shankovsky is, according to his own words, “versatile and adaptable, creative and imaginative” in many fields of intellectual activity, he is a poet par excellence; a poet in his early rising period. His poetical ideology is sound, allergic to the decadent “contemporary” trend to abstract absurdity. He possesses a poetical talent, high erudition and ability...

M. I. Mandryka: “History of Ukrainian Literature in Canada”, Winnipeg, Ottawa — 1968, page 204.

...Охоплюючи величезний простір японської традиційної поезії, «Ґіакунін-ішцу» являє собою визначний культурний скарб, засвоєння якого кожною іншою мовою править за честь і гідність даної мови, даної національної культури. Поет Ігор Шанковський здійснив повний український переклад збірки — перший повний переклад слов'янською мовою взагалі...

...Подаємо для наших читачів кілька зразків...

*«Сучасність», 6 (66) за 1966,
стор. 66.*

60514

\$ 375 ₴

«Поезія для мене — основа буття. Я не можу не писати про те, що стається з моїми сучасниками, мені не бракує сміливості письменника казати про те, що я відчуваю, про мою приналежність до українського народу — бо це мої святощі. І коли мною на мить завладіє сумнів, тоді я черпаю з глибоких джерел моєї рідної, приниженої недругами української мови — насагу, стояти за право літератури бути національною.»

Ігор Шуховський